

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Bognár Mihály ügyvéd (.....) által képviselt I. r. és II. r. felpereseknek a dr. Sári Emma ügyvéd (....) által képviselt... I. r., az ... II. r., a ... III. r., a ... IV. r. és dr. Kovács Gyöngyi ügyvéd (.....) által képviselt V. r. alperesek ellen kártérítés és kötbér megfizetése iránt indított perében - mely perbe az I. r. felperes pernyertességének előmozdítása érdekében beavatkozott - a Fővárosi Törvényszék 2014. november 18-án kelt 9.G.40.525/2014/19. számú ítélete ellen az I. r. felperes részéről benyújtott fellebbezés folytán - nyilvános fellebbezési tárgyaláson - meghozta a következő

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a per főtárgya tekintetében helybenhagyja. A perköltségre vonatkozóan részben megváltoztatja, a felperesek által az I. r., a II. r., a III. r. és a IV. r. alperesek részére együttesen fizetendő perköltség összegét 2.000.000 (kettőmillió) forint + ÁFA összegre, az V. r. alperesnek fizetendő perköltség összegét 1.200.000 (egymillió-kettőszázezer) forint + ÁFA összegre leszállítja, egyebekben helybenhagyja.

Kötelezi az I. r. felperest, hogy az államnak külön felhívásra fizessen meg 2.500.000 (kettőmillió-ötszázezer) forint összegű fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

2009. február 19-én az építési szolgáltatás teljesítésének céljával - közöttük létrejött konzorciumi szerződés alapján - a II., III., IV. r. alperesek meghatalmazást adtak az I. r. alperesnek, hogy a nevükben is - mint konzorciumi tagok nevében - a felperessel szerződést kössön. Az elnevezésű konzorcium nevében képviselőként, ennek megfelelően az I. r. alperes írta alá 2009. február 19-én azt az építési szerződést, amellyel a perben nem álló beruházóval szerződéses jogviszonyban álló felperes, mint fővállalkozó megrendelte a konzorcium négy tagjától, mint alvállalkozótól az autópálya 1105, 1269, 1322, 1352 számú „öszvér” hidak acélszerkezeti munkáinak elvégzését a megjelölt tervek szerint.

Ezt követően I. r. alperes arról tájékoztatta felperest, a konzorcium további tagja V. r. alperes, s V. r. alperes tevékenységére nézve részletes szakmai ismertetőt és referenciát küldött felperes részére.

Ilyen előzmények után az V. r. alperes 2009. március 13-án írta alá azt a konzorciumi szerződést az I., II., III., IV. r. alperesekkel, mellyel együttműködést vállaltak az autópálya kivitelezéséhez kötött négy darab vadátjáró acélszerkezetének kivitelezésére és helyszíni szerelésére. Az V. r. alperes által aláírt konzorciumi szerződés szintén az I. r. alperest jelölte ki a konzorcium szakmai vezetőjeként, illetve koordinátoraként. V. r. alperes közreműködését felperes tudomásul vette, ellene nem tiltakozott, V. r. alperes részt vett a konzorciumi megállapodás résztvékenységekre vonatkozó előírása szerint a munkálatokban.

A 2009. március 17-i ..., a ... ügyvezetője által kiállított nyilatkozat szerint az általa képviselt ... konzorcium az ... közötti szakaszon épülő vadátjáró alatt átvezetett M6 B 1105, M6 B 1269, M6 B 1322 és M6 B 1352 sz. aluljárók acélszerkezetének gyártási és szerelési munkáinál a konzorcium tagjai a következő felosztás szerint vesznek részt ..., ..., ... anyagbeszerzés, finanszírozás, szállítás, vizsgálatok és ellenőrzések koordinálása, daruzás, a ... pedig: gyártás, felületkezelés, helyszíni szerelés.

Az ...a felperessel 2009. január 7-én kötött szerződést az M6 autópálya ... csomópont közötti szakaszán a B1105, B1269, B1322, B1352 és B1388-as jelű hidak megépítésére nettó 899.000.000 forint alvállalkozási átalánydíj ellenében, a B1412 jelű híd nettó vállalkozási díja tételes elszámolással 76.000.000 forint volt. A vállalkozási díjra vonatkozó rendelkezések tartalmazzák, hogy a kiírt díj becsült összegnek volt tekintendő, a felek a ténylegesen fizetendő vállalkozási díj összegét a teljesítményjegyzékben szereplő egységárak és a ténylegesen teljesített mennyiségek alapján határozhatták meg. Az egységárak a szerződéses időtartam alatt fix árak voltak tekintendők. A teljesítés határideje a 2009. január 12-i munkakezdési időponttal számolva 2009. december 9. napja volt.

A szerződés feljogosította az ..., hogy amennyiben a ... késedelme előreláthatóan komolyan veszélyezteti a végső határidő betartását, már a késedelemért fennálló felelősség tisztázása előtt is jogosult minden olyan szükséges intézkedést megtenni, amely a határidőben való befejezést biztosíthatta. Késedelemnek kellett azt is tekinteni, ha az alvállalkozó egyes munkákat vagy munkarészeket nem a minőségi elvárásokkal összhangban teljesít és a hibát nem javítja ki.

A szolgáltatás teljesítésében több alvállalkozó is közreműködött, a ... a többi alvállalkozóval is össze kellett hangolnia a teljesítést. A felek egyeztetése után alakultak ki azok az időpontok, melyek az egyes hidakra a befejezési határidőt jelentették, egyúttal a kötbérkövetelés megnyíltát meghatározó időpontokat. Az 1105 sz. hídnál ez 2009. november 27., az 1269. sz. hídnál 2009. december 4., az 1322. sz. hídnál 2009. november 27., az 1352. sz. 2009. december 11. az 1388. sz. hídnál 2009. október 23., az 1412. sz. hídnál pedig 2009. július 31. volt a befejezés kitűzött határideje. Az I. r. felperes a megrendelője által kiállított teljesítési igazolás alapján nyújthatott be részszámlákat.

Mind az I. r. felperes, mind a megrendelő egymással szemben a munkavégzés során többször éltek felszólítással, illetve kifogással, a 2009. július 15-i nyilatkozatával az ... többszöri felszólítás és késedelem kifogásolásának eredménytelenségére hivatkozással a köztes határidők miatt, közölte I. r. felperessel, hogy kénytelen ezeket a munkákat felmondani. Az I. r. felperessel kötött szerződés alapján egyoldalú nyilatkozattal felbonthatta a szerződést póthatáridő tűzése és érdekmúlás bizonyítása nélkül is abban az esetben, ha az I. r. felperes a teljesítéssel neki felróhatóan 7 naptári napot meghaladó késedelembe esik. Ennek számításánál az ütemterv szerinti köztes határidők, illetve a végső határidő egyaránt irányadó volt. Abban az esetben is élhetett ezen jogával, ha a munkák végzését folyamatában megalapozatlanul megtagadja I. r. felperes, illetve a kifogások okait nem szünteti meg, kijavítási kötelezettségeinek nem tesz eleget, a szerződésszegés következményeit a megjelölt határidőn belül nem küszöböli ki. (A szerződés egyoldalú felbontása megszüntetése esetén az I. r. felperes a vállalkozási díj 15%-ára számolt meghiúsulási kötbérrel tartozik.)

A megrendelő az 1105., 1289. és 1352. sz. hidak esetében a köztes határidőkhöz képest 7 napos késedelmet állapított meg, illetve a szállítás szerinte nem volt folyamatos. A megrendelő az I. r. felperestől a megbízást az acélszerkezet szállítására és beépítésére azonnali hatállyal megvonta. A

szerződésből fennmaradó munkákat ez a felmondás nem érintette, a megrendelő fenntartotta jogát a további kötelezettségek követelésére, a kötbér levonására.

A részleges felmondást az I. r. felperes nem fogadta el, a szerződéses határidő módosítását kérte, vitatta a késedelmet. A konzorciumot képviselő I. r. alperes az azonnali hatályú részfelmondásra tekintettel úgy értékelte, hogy I. r. felperes és a közte létrejött építési szerződés lehetetlenült, s a kötelemből a felek szabadultak, a fennmaradó munkákra az I. r. felperes megrendelőjével maga kötött vállalkozási szerződést. Az I. r. felperes ugyanakkor a konzorciummal kötött szerződését változatlanul hatályosnak tekintette.

Az I. r. felperes a 2009. július 31-ig elvégzett munka értékét összesen 409.268.086 forint összegben határozta meg, a megrendelője tartozását 174.978.913 forintban, akként hogy két híd 90, további két híd pedig 45%-ban készült el. Jogi képviselő útján felszólította a megrendelőjét ennek az összegnek a kifizetésére, majd a megrendelő nyilatkozata után ajánlatot tett a megrendelőnek, elfogadja a szerződés megszüntetését, ha összesen 216.874.751 forintot megkap. A megrendelő 2009. szeptember 10-én nyilatkozott, azonnali hatállyal felmondta a 2009. január 7-i építési szerződést, a késedelemre, illetve a munkaterület elhagyására hivatkozva, s arra, I. r. felperes több részhatáridőt elmulasztott, több alkalommal 7 napot meghaladó késedelemben volt, előzetes írásbeli hozzájárulás nélkül vett igénybe további alvállalkozót, továbbá nem állt a rendelkezésére az építési szerelési biztosítás és felelősség biztosítás igazolása. A felmondás alapján a megrendelő felszólította I. r. felperest, hogy a munkaterületen hagyott gépeit, eszközeit 3 munkanapon belül vigye el, továbbá 146.250.000 forint megghiúsulási kötbért igényelt.

Az I. r. felperessel szemben hitelezői kérelemre felszámolási eljárás indult 2010. június 30-i közzétételi időponttal. A megrendelő 275.018.631 forint követelést jelentett be a felszámolás során, mely magába foglalta a kötbérkövetelést, illetve további alvállalkozók és acélszerkezet igénybevételenek, többeltráfordításnak a költségét. A felszámoló a követelést nem vette nyilvántartásba, részint bizonyítékok hiánya miatt, részint a.... . felperes és az és a ... alperesek között megindult peres eljárásra figyelemmel.

Utóbbi peres eljárás végeredményeképpen a Fővárosi Törvényszék a 2013. november 26-án kelt 9.G.40.357/2010/108. számú ítéletével a ... felperesnek az és a alperesek ellen vállalkozási díj és kártérítés iránt indított perében hozott ítéletével a keresetet elutasította, kötelezte a felperest alperesek javára perköltség és az államnak járó illeték megfizetésére. Az ítélet tartalmazta, hogy a perben beszerzett szakvélemény szerint az I. r. felperes a megrendelőjével szemben további díjat nem igényelhetett, a valóban felszámíthatónál még többet is fizetett neki a megrendelő.

Az I. r. felperes 123.616.320 forint kártérítés és 66.240.000 forint megghiúsulási kötbér megfizetése iránt terjesztett elő kereseti kérelmet alperesekkel szemben, előadva, alperesek önkényesen minősítették megszűntnek a 2009. február 19-én vele megkötött alvállalkozási szerződést. Utalt arra, nem fogadta el megrendelője felmondását, alperesek szerződésszegése miatt nem tudott a megrendelő felé teljesíteni. 123.616.320 forintot elmaradt vagyoni előnyként jelölt meg, alperesek késedelmére és emiatt a megrendelő általi szerződés megszüntetésre hivatkozott. A kötbér igényét ugyancsak a szerződés alapján határozta meg, miután a 3 hídhoz 460.000 forint/tonna áron 480 tonna acélra volt szükség, a megghiúsulási kötbéralap 220.800.000 forint volt, annak 30%-a a kiszámított kötbér. A II. r. felperes a 2014. május 27-i keltű engedményezési szerződés alapján szerezte meg I. r. felperes I. r. alperessel szembeni 66.240.000 forint követelését.

Alperesek a kereset elutasítását kérték.

Az eljárás során a Fővárosi Ítéltábla a 2012. április 12-én kelt 16.Gf.40.584/2011/6. számú végzésével az elsőfokú bíróság 9.G.40.358/2010/11. számú részítéletét hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot további eljárásra utasította.

Az elsőfokú bíróság a 2014. november 18-án kelt 9.G.40.525/2014/19. számú ítéletével a keresetet elutasította és egyetemlegesen kötelezte a felpereseket az I., II., III., IV. r. alperesek részére együttesen 4.098.560 forint + áfa, az V. r. alperesnek 4.298.560 forint + áfa összegű perköltség 15 napon belüli megfizetésére, valamint kötelezte a felpereseket az államnak külön felhívásra 900.000 forint elsőfokú és 900.000 forint fellebbezési illeték egyetemlegesen történő megfizetésére.

Az elsőfokú bíróság a Ptk. 246.§, 312.§ és 402.§-ai felhívása mellett kifejtette, a felperesnek kellett volna bizonyítania, hogy károsodása az alperesek szerződésszegő magatartása miatt következett be, ezt a felperes kizárólag a csatolt iratokkal kívánta bizonyítani, azok tartalma alapján azonban a felperes a követelését nem bizonyította. Az I. r. felperes és a megrendelője közötti szerződéses jogvita lezárását jelentő jogerős ítéletből következően az I. r. felperes ténylegesen vagyoni előnytől nem is esett el, a jogerős ítélet ténymegállapítása alapján a megrendelője többet fizetett, mint amennyire az I. r. felperes jogosult lett volna. A felperes azt sem bizonyította, hogy alperesek szerződésszegésére visszavezethető okból vált volna teljesítése lehetetlenné. A bizonyítatlanság következményeit a felperes terhére értékelve a kereset elutasításának volt helye a II. r. felperes vonatkozásában is, aki csak az engedményezett részben szerezhette volna követelést.

A Pp. 78.§ (1) bekezdése alapján döntött az elsőfokú bíróság a perköltség viseléséről, az V. r. alperes vonatkozásában a korábbi fellebbviteli bíróság által megállapított fellebbezési perköltséget is figyelembe véve. Az I. r. felperes illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt illeték megfizetésére szintén felpereseket kötelezte.

Az ítélet ellen az I. r. felperes fellebbezett, kérte annak kereseti kérelme szerinti megváltoztatását, másodlagosan a megállapított perköltség mérséklését. Utalt arra, az elsőfokú bíróság a tényállást tévesen állapította meg és téves jogi következtetésekre is jutott, a 9.G.40.357/2010/108. számú, más ügyben hozott ítéletet megalapozó tényeket keverte a jelen perbeli tényekkel. Az elsőfokú bíróság a jogerős 9.G.40.357/2010/108. számú ítéletében azt állapította meg, hogy a teljesítési határidőt az I. r. felperes a megrendelőjével 2009. január 7-én kötött szerződésben rögzített ütemterv alapján elmulasztotta, így az I. r. felperes megrendelője kötelemszegő magatartást nem tanúsított, így az I. r. felperes kárigénye megalapozatlan volt. Az I. r. felperes azt a teljesítési határidőt mulasztotta el, melyre az alpereseknek a vele kötött 2009. február 19-i vállalkozási szerződés alapján az 1105., 1269., 1322. és 1352. számú öszvérhidak acélszerkezetét le kellett volna gyártaniuk és elhelyezniük. Alpereseknek a helyszíni szerelést 2009. június 24-én kellett volna megkezdeni és 2009. augusztus 10-én befejezni, ezzel szemben alperesek az 1322. számú híd helyszíni szerelését 5 napos késedelemmel kezdték el, az 1352. és 1105. számú hidak el sem készültek a vállalt 2009. augusztus 10-i határidőre az egyébként csatolt szakértői vélemény alapján. Az 1269. számú vadátjáró híd szerelését alperesek 2009. július 23-án, az 1352. sz. híd szerelését 2009. augusztus 10-én kezdték meg, holott a 2009. február 19-i szerződés és a 2009. május 21-i jegyzőkönyv alapján az utolsó 1105. számú híd gyártását és beszerelését is el kellett volna már végezniük erre az időpontra. Tekintettel arra, hogy a teljesítési határidőt az alperesek elmulasztották, a szerződést megszüntették, ennek eredményeképp az I. r. felperes megrendelője a 2009. január 7-i szerződést 2009. július 15-én részlegesen, a hidak acélszerkezeteinek gyártására és elhelyezésére felmondta, ezek azok a hidak, melyek gyártására, elhelyezésére az I. r. felperes alperesekkel szerződött. Az I. r. felperes megrendelőjének felmondása alperesek szerződésszegő magatartására, a teljesítésük elmaradására vezethető vissza.

Utalt a Ptk. 312.§ (2) bekezdésére, s arra, mint elmaradt haszonra tarthat igényt alperesekkel szemben a szerződésben szereplő ár és a megrendelőjével kötött szerződésben szereplő ár közötti különbség címén, az át nem adott 3 darab híd után 123.616.320 forintra. Miután alperesek a szerződést határidőre nem teljesítették, azt 2009. július 28-án felmondták a szerződés VI.1.3. pontja alapján, a felperes 30%-os meghiúsulási kötbért követelhet, ez a 3 át nem adott hídra vetítve 66.240.000 forint. A kereseti kérelmének történő helyt adás mellett kérte az ítélet megváltoztatását, másodlagosan a megállapított perköltség mérséklését, utalva arra, az eljárás során tanúk meghallgatására sem került sor, a felek kizárólag okiratokat csatoltak be, összesen három érdemi tárgyalás volt, így a perköltség aránytalanul magas, nem áll arányban a tényleges ügyvédi tevékenységgel. Kérte a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3.§ (6) bekezdése alapján a perköltség mérséklését. Utalt arra is, V. r. alperes részére 4.298.560 forint + áfa összegű perköltséget állapított meg az elsőfokú bíróság - utalva a fellebbviteli bíróság által megállapított perköltségre -, utóbbi azonban csak 200.000 forint volt, így az V. r. alperesnek fizetendő perköltséget 200.000 forint + áfa összegre kérte mérsékelni.

Az alperesek írásban fellebbezési ellenkérelmet nem nyújtottak be.

Az I. r. felperes fellebbezése a per főtárgya tekintetében megalapozatlan, míg a perköltségre vonatkozóan részben megalapozott az alábbiakra tekintettel:

A jelen ügyre alkalmazandó 1959. évi IV. törvény (régi Ptk.) 402.§-a értelmében építési szerződés alapján a vállalkozó építési-szerelési munka elvégzésére, a megrendelő pedig annak átvételére és díj fizetésére köteles.

A 246.§ (1) bekezdése alapján a kötelezett meghatározott pénzösszeg fizetésére kötelezheti magát arra az esetre, ha olyan okból, amelyért felelős, nem, vagy nem szerződésszerűen teljesít (kötbér).

A (2) bekezdés szerint a kötbért a jogosult akkor is követelheti, ha kára nem merült fel.

A 321.§ (1) bekezdése értelmében, aki szerződésnél vagy jogszabálynál fogva felmondásra jogosult, e jogát a másik félhez intézett nyilatkozattal gyakorolhatja. A felmondás a szerződést megszünteti.

A 339.§ (1) bekezdése akként rendelkezik, aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentésül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.

A 318.§ (1) bekezdése kimondja, a szerződésszegésért való felelősségre, valamint a kártérítés mértékére a szerződésen kívül okozott károkért való felelősség szabályait kell alkalmazni.

A 312.§ (1) bekezdése szerint, ha a teljesítés olyan okból vált lehetetlenné, amelyért egyik fél sem felelős, a szerződés megszűnik. A teljesítés lehetetlenné válásáról tudomást szerző fél haladéktalanul köteles erről a másik felet értesíteni.

Az elsőfokú bíróság által lényegileg helyesen megállapított tényállás és a fenti jogszabályi rendelkezéseket is figyelembe vévő, általa levont jogi következtetések folytán helytálló volt a kereseti kérelem elutasítása.

Az I. r. felperes megrendelőjének az I. r. felperessel kötött szerződés részbeni, majd teljes megszüntetése folytán, továbbá az elsőfokú bíróság jogerős 9.G.40.357/2010/108. számú ítéletében

foglaltak folytán az I. r. felperes és alperesek közti szerződés lehetetlenülése volt megállapítható, s az alperesek szerződésszegése és kártérítési felelőssége azonban nem nyert bizonyítást. Utóbbi körülményeket az elsőfokú bíróság értékelte, a megrendelő és az I. r. felperes kifogásait részletesen taglalva.

A szerződésszegés bizonyítottsága hiányában a meghiúsulási kötbér iránti követelés sem alapos.

Mindezekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a per főtárgya tekintetében a Pp. 253.§ (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A megállapított perköltség tekintetében az I. r. felperes fellebbezése részben megalapozott volt. Az elsőfokú eljárás során ténylegesen kifejtett ügyvédi tevékenységre figyelemmel az elsőfokú bíróság által megállapított perköltség eltúlzottnak tekintendő, ezért az elsőfokú ítéletet ezen részében a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 253.§ (2) bekezdése alapján megváltoztatta és a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3.§ (5) és (6) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság által megállapított perköltséget mérsékelte, figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla 16.Gf.40.584/2011/6. számú végzésében írtakra is.

A Pp. 78.§ (1) bekezdése és a Pp. 239.§-a alapján az eredménytelenül fellebbező I. r. felperes köteles az államnak az illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt fellebbezési illetéket megfizetni. Az alperesek írásban fellebbezési ellenkérelmet nem terjesztettek elő, a fellebbezési tárgyaláson nem vettek részt, mindezekre tekintettel részükre a másodfokú perköltség megállapítását a Fővárosi Ítéltábla mellőzte.

Budapest, 2015. december 2. napján

. Gál Judit s. k.
a tanács elnöke

Dr. Molnár József s. k.
előadó bíró

Dr. Rutkai Éva s. k.
bíró

A kiadmány hitelül:

Gesztesi Diana
tisztviselő